

अर्धवार्षिक: पाठ्यक्रमः

सत्रम्- 2020-2021

कक्षा- नवमी

विषय:- संस्कृतम् (कोड - 122)

पाठ्यपुस्तकानि	पाठ्यवस्तु	पाठ्यबिन्दवः
शेमुषी (प्रथमो भागः)	(द्वितीयः पाठः) स्वर्णकाकः	कथाग्रन्थपरिचयः, गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, गद्यांश-आधारित-प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्ययानां च ज्ञानम्। स्वभाषया संस्कृतभाषया च घटनाक्रमानुसारं कथालेखनम्। अभ्यासकार्यम्, नैतिकमूल्यानां निर्देशः।
शेमुषी (प्रथमो भागः)	(पंचमः पाठः) सूक्तिमौक्तिकम्	श्लोकानां सस्वरगायनम्, श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, श्लोकार्थस्य ज्ञानम्, भावार्थबोधनम्, श्लोकाधारितप्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां च ज्ञानम्। श्लोकान्वयः संस्कृतेन भावार्थलेखनम्। पाठान्तर्गत अभ्यासकार्यम्।
शेमुषी (प्रथमो भागः)	(नवमः पाठः) सिकतासेतुः	संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्यांशाधारित प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। पाठान्तर्गत-अभ्यासकार्यम् नैतिकमूल्यानां निर्देशः।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथिः	सन्धिकार्यम्	स्वरसन्धिः (दीर्घसन्धिः, गुणसन्धिः) 'म्' स्थाने अनुस्वारः, विसर्गसन्धिः- उत्त्वम् उपर्युक्त-सन्धीनां नियमनिर्धारणं प्रयोगः अभ्यासश्च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथिः	प्रत्ययाः	प्रत्ययानां सामान्य परिचयः विशेषरूपेण क्त्वा, तुमुन्, क्तवतु प्रत्ययानां बोधनम् अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगश्च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथिः	कारक-उपपद विभक्तयः	कारक-उपपद-विभक्तयः। कारकाणां सामान्यपरिचयः। हिन्दीभाषया आंग्लभाषया वा विभक्तिचिह्नानि अर्थान् च बोधनीयः। उपपदविभक्तीनां वाक्येषु प्रयोगः अभ्यासश्च कारणीयः। • द्वितीया – परितः, निकषा, प्रति, विना • तृतीया - सह, समम्, सार्धम् • चतुर्थी – रुच्, दा (यच्छ), नमः • पञ्चमी – बहिः, भी, रक्ष
अभ्यासवान् भव &	शब्दरूपाणि	(क) पुल्लिङ्गशब्दाः- अकारान्ताः- बालकवत्,

व्याकरणवीथि:		(ख) स्त्रीलिङ्गशब्दाः- आकारान्ताः - लतावत्, (ग) सर्वनामशब्दाः - अस्मद्, युष्मद्, उपर्युक्त-शब्दरूपाणां लेखनं, कण्ठस्थीकरणं अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगः च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	धातुरूपाणि	पठ्, गम्, वद्, भू, क्रीड्, अस्, कृ - धातुरूपाणां लट्, लङ्, लृट्- त्रिषुलकारेषु तथा 'सेव्' धातोः (लट् लकारे लृट् लकारे च)। उपर्युक्त-धातुरूपाणां लेखनं, कण्ठस्थीकरणं वाक्येषु प्रयोगः अभ्यासः च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	पत्रलेखनम्	संकेताधारितम् औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रलेखनम्। (मञ्जूषायाः सहायतया पूर्णं पत्रं लेखनीयम्।)
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	उपसर्गाः	वि, प्रति, उप, अनु, प्र, अधि, अप, नि, अव - इति उपसर्गं योजयित्वा नूतनपदानां निर्माणं प्रयोगः अभ्यासश्च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	संख्या	1-50 पर्यन्तम् (1 तः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु केवलं प्रथमा विभक्तौ) अङ्कानां शब्देषु लेखनम्।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	अपठित-अवबोधनम्	80-100 शब्दपरिमितः गद्यांशः, सरलकथा वर्णनम् वा ● एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् ● शीर्षकलेखनम् ● अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। भाषिककार्याय तत्त्वानि ● वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् ● कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः ● विशेषण-विशेष्य-चयनम् ● पर्याय-विलोमपद-चयनम्
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	अनुच्छेदलेखनम्	मंजूषाधारितम् विविधविषयाधारितम् अनुच्छेदलेखनम् अभ्यासश्च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	चित्रवर्णनम्	चित्रं दृष्ट्वा चित्राधारित-वर्णनम् वाक्यरचनाभ्यासः च।
अभ्यासवान् भव & व्याकरणवीथि:	अनुवादः	सरल-हिन्दी-आंग्लवाक्यानां संस्कृतभाषायाम् अनुवादस्य अभ्यासः।

* निर्धारित-पाठ्यपुस्तकानि *

1. शेमुषी - प्रथमो भागः - पाठ्यपुस्तकम्, संशोधितसंस्करणम् (प्रकाशकः - N.C.E.R.T)
2. अभ्यासवान् भव - व्याकरणपुस्तकम्, (प्रकाशकः - N.C.E.R.T)
3. व्याकरणवीथिः - व्याकरणपुस्तकम्, (प्रकाशकः - N.C.E.R.T)

• • •